

ABOVSKÝ hlásnik

8. ročník, číslo 4, december 2013
www.regionhornad.sk

Štvrťročník pre obyvateľov, priaznivcov a návštevníkov mikroregiónu Hornád

Vydáva Regionálne združenie obcí Hornád: Belža, Čaňa, Geča, Gyňov, Haniska, Kokšov-Bakša, Košická Polianka, Nižná Hutka, Nižná Myšľa, Skároš, Sokolany, Trstené pri Hornáde, Valalíky, Vyšná Hutka, Vyšná Myšľa, Ždaňa.

■ Najkrajšie naše dedičstvo - prehľad folklóru v našich obciach

■ Uctili sme si seniorov

■ Pozývame na vianočné posedenia, zábavy, oslavu Silvestra

■ Cvičí mama, cvičí otec

Folklór - najkrajšie naše dedičstvo

Ľudia už v minulosti vedeli, prečo si vymýšľali takú zábavu, akou sú piesne, tance, hry... jednoducho si chceli spríjemniť chvíle pri namáhavej práci a v ťažkej dobe. Chceli si piesňami uctiť prírodu, striedanie ročných období... Práve s týmito cyklami ukončovali v živote niečo staré, otvárali sa novému. Zvyky a tradície našich predkov sa zachovali dodnes. Takmer každá dedina v hornádskom mikroregióne má folklórnu skupinu, súbor či jednotlivcov, ktorí niekoľkokrát v roku reprezentujú obce, seba i naše dedičstvo. Ako vznikali a čo robia pre zachovanie folklórnej tradície? Prečítajte si na ďalších stranách Abovského hlásnika.

(pokračovanie na strane 3 a 4)

Krása mladých vyniká aj v krojoch.

Tradíciám zelenú

Paulína Gulášová,
starostka obce Vyšná Myšľa

Obr. dole: Paradne nevesty v tanci povzbudzujú autora myšlienky Valalickej krojovanej parády Milana Tótha (pri tanci s manželkou).

Hudobný prejav sprevádza našinca doslova a do písmena od kolísky až po hrob. Ľudová pieseň je osobitný fenomén slovenskej národnej kultúry. Človeku sa tlačí na jazyk nielen vo chvíľach radostných, v objatí šťastia, ale aj vtedy, keď sa cíti osamelý, keď mu je clivo, smutne. Možno je to dedičné, lebo nijaký z našich predkov veľa nehovoril. Radosti, prejavy šťastia, túžby, tajomstvá, krivdy, nefahký život radšej vypieval a ďalej trepezlivo niesol svoj ťažký kríž, údel... Vari niet životnej situácie, ku ktorej by sme v klenotnici ľudovej hudby nenašli príliehavú pieseň. Samostatnou, bohato zastúpenou kapitolou ľudovej tvorby je aj vianočné zvykoslovie. Vzniklo v období, keď si jednoduchý roľník, pastier užíval relatívne voľné chvíle v kruhu rodiny a známych, spolu s nimi sa pripravoval na narodenie malého Ježiška. Pesničky a koledy vyplňali adventné večery v nejednej slovenskej chalúpku. Dedili sa z generácie na generáciu, viaceré zľudovali a stali sa aj širším kultúrnym dedičstvom. Žiaľ, pod tlakom najrôznejších technických lákadiel je dnes ľudové zvykoslovie trochu v úzadí. V našich obciach však toto dedičstvo zachováame - na podujatiach, súťažiach aj v bežnom živote. Naším cieľom nech je to, aby folklór - hudba, piesne, tance, zvyky - nikdy z našich obcí nevymizli. Zachováajme ich aj pre naše deti, vnúčence.

Poslanci brigádovali

Sviatok všetkých svätých bol v Belži impulzom na malú obecnú brigádu, ktorú zorganizovali miestni poslanci. Sami sa aj zapojili - **Milan Hančár** i **Róbert Škovran** orezávali na cintoríne konáre stromov, a tým presvetľovali miesto odpočinku. Ruky k dielu priložila aj poslankyňa **Lenka Čarná**. Ďalšiu brigádu na čistenie obce si poslanci naplánovali na december..

Aktívni pracovníci Július Rácz a Ľudovít Rácz priložili ruku k dielu.

Kolaudujú vodovod

V Nižnej Hutke budú 19. decembra kolaudovať vodovod. Stavali ho od roku 2001, peniaze dostávali postupne z Enviroföndu ministerstva životného prostredia. Obec i vodárne sa na výstavbe podieľali 5 % finančnou spoluúčasťou. Vynovenými prípojkami sa na obecný vodovod môže pripojiť celá centrálna časť obce.

Bodku za projektom dali aj v Košickej Polianke. Ukončili tam oázu oddychu. Vďaka tomuto projektu rozšírili v obci cyklotrasu a verejné priestranstvá. Oddych všetkým poskytuje aj miesto pri studničke.

Osvieženie pitnej vody z prameňa Čurek aj pre cyklistov.

Sokolany sú o krok ďalej

Katastrálny odbor Okresného úradu Košice-okolie určil priebeh hranice medzi obcou Sokolany a mestom Košice a priebeh hranice medzi katastrálnymi územiami obce Sokolany a železničárňami. „Určíte je to v prospech obce. Znamená to, že by sa nám mal prinávrátiť pôvodný kataster - pozemky s rozlohou 706 hektárov,“ informuje Abovský hlásnik starosta Sokolan **Tomáš Suchý**. Či naozaj a kedy to tak bude, je otázne. Druhá strana sporu - Mesto Košice - sa proti tomuto rozhodnutiu odvolalo.

kj

Nálezy i stavebný ruch

Významné archeologické nálezy boli nájdené pri ukladaní elektrického vedenia a realizácii spevnených komunikácií v lokalite novej individuálnej bytovej výstavby Kertešňa v obci Haniska. Črepiny, kosti zvierat, paroží a spona z mladšej doby rímskej. Tejto téme sa budeme venovať samostatne.

Táto spona je približne z 2. storočia.

Nový šat dostávajú kultúrny dom a obecný úrad - vymieňajú na nich okná, upravili elektroinštaláciu i osvetlenie, obnovili omietky. Opravy sa udiali aj v Dome smútku, kde zabezpečili drenáž obvodových múrov, opravili žumpu, strechu. V dedine vysadili viac ako 100 stromov a takmer 300 kríkov. Bola to náhradná výsadba za vyrúbané stromy pri výstavbe Terminálu kombinovanej dopravy. Časť obce Grajciar má po prvý raz vo svojej histórii obecný rozhlas. V Haniske sa tiež opravovali cesty - spevňovali drveným asfaltom, čistili krajnice, orezávali stromy zasahujúce do vozovky.

Už nebúrajú, ale stavajú

Po troch rokoch čakania v kontajnerových domoch v Nižnej Myšli má šesť rodín dôvod na radosť. „Viem, že to trvalo dlho, ale sú veci, ktoré nevieme ovplyvniť“, povedal starosta obce **Ľudovít Grega**. „Po zosuvoch v roku 2010 nebolo jasné, či môžeme stavať a kde. O rok neskôr obec kúpila od rímskokatolíckej cirkvi pozemok a obecné zastupiteľstvo rozhodlo, že sa tam postavia tri bytové domy. Šesť rodín bývajúcich v kontajneroch prejavilo záujem o toto bývanie, preto sa v prvom rade budeme snažiť uspokojiť práve ich. Neskôr v druhej etape to budú mladé rodiny, pretože máme záujem postaviť ďalšie dva bytové domy, na výstavbu ktorých je všetko pripravené. Zároveň pripravujeme nový stavebný obvod pre individuálnu výstavbu. Je to beh na dlhé trate, ale chceme, aby sa mladí v našej obci cítili dobre. Aj keď ten nešťastný rok 2010 nadišlo zmenil priority obce.“

ocú N. Myšľa

Investície v Kokšove - Bakši

Obec Kokšov-Bakša zrealizovala projekt „Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia cyklotrás, verejných priestranstiev a parkov“, ktorý je spolufinancovaný Európskou úniou vo výške 80% z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a vo výške 20% zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. Výška poskytnutého príspevku je 39 371,12 €. Obec zrekonštruovala budovu obecného úradu a verejné priestranstvo pred obecným úradom.

ocú K. Bakša

Viac informácií, aktualít z obcí, rozšírené spravodajstvo, ako aj archív čísel Abovského hlásnika, nájdete na web stránke www.regionhornad.sk

Folklór - najkrajšie naše dedičstvo

(pokračovanie zo strany 1.)

► Nadšenie z mladosti neutícha

Členovia belžianskej folklórnej skupiny Orgován - **Bartolomej Škovran, Bartolomej Lazúr, Andrej Iglai, Jozef Kuzma** voľakedy ešte takpovediac „parobčili“, hrali na svadbách. Keď sa aj oni oženi, tak odložili hudobné nástroje bokom, pretože na vyhrávanie nezostal voľný čas. Dnes sú z nich sivovlasí páni na dôchodku, ktorým však nadšenie pre spev a hudbu z mladosti neutícha. Skupinu od roku 2008 tvoria štyria členovia, z ktorých hrá každý na hudobnom nástroji. Harmonika, bicie aj saxofón tak vytvárajú typickú ľudovú melódiu, ktorú dopĺňajú piesňami z valala. A tak sa aj po mnohých rokoch skupina Orgován podelí o nadšenie, ktoré im ľudové piesne prinášajú. Vystupujú na rôznych podujatiach, naposledy v obci Ploské, kde vystupovali pre tamajších dôchodcov.

Orgován doprevádza Domovinu na vystúpení v Ploskom.

► Gečanka krstila svoje prvé CD

„Pieseň len vtedy krásne znie, keď s perami i srdce speje“

Ženská spevácka skupina Gečanka s láskou a zo srdca speje a šíri krásne ľudové piesne nielen v svojej obci pri rôznych príležitostiach, ale aj inde. V mesiaci október oslávila 5. výročie svojho založenia a pri tejto príležitosti pokrstila svoje prvé CD-čko s názvom „A na našim brešku pri koscele.“

Gečanka v plnej paráde.

► Najmladší sú z Gyňova

Ženská spevácka skupina z Gyňova vznikla v roku 2011. Ženičky sa stretávajú, hľadajú stále iné piesne, aby nás nimi potešili a rozveselili. Oprášia staré zvyky, tradície, vo svojich rodinných archívoch hľadajú piesne, s ktorými si pripomínajú časy svojej mladosti.

► Rozveseľuje už tri roky

Hanišťanka je zmiešaná folklórna spevácka skupina. Jej členmi je deväť žien a štyria muži. Vystupuje v Haniske na všetkých podujatiach, ako aj v okolitých obciach. V tomto roku si dali ušiť aj nové vkusné kroje. Hanišťanku vedie **Adriána Štofová**, na harmonike doprevádza **Erik Korfanta**.

► V Trstenom žijú bohatým folklórnym životom

Dychový súbor Hornád, ktorý vznikol v 1947, si vychováva svojich nasledovníkov. Je známy nielen v našom regióne, ale aj v zahraničí - v Maďarsku a Poľsku. V našom regióne hrávajú pri veselých, ale aj smutných udalostiach, na dňoch obce, pri kladení vencov v Skároši a ako pamiatku na časy minulé chodia po obci hrať na 1. mája.

Obec nežije len hudbou, ale i spevom. Mužská spevácka skupina Hrabov, ktorá vznikla v 70. rokoch minulého storočia, sa zúčastňuje od začiatku vzniku speváckej súťaže Dargovská ruža. Ženská spevácka skupina Jarabinka vznikla v roku 1997. Spievajú na Dargovskej ruži

a Špivanečki mojo, ktoré sa konajú v Slanci, kde zaznamenali niekoľko úspechov. V domácom prostredí nám už vyrastajú malé folkloristky - dievčenská spevácka skupina Čerešnička. Po 45 rokoch sa v Trstenom obnovil mandolínový súbor Riabinuška. Aj keď sú „mladí“, majú bohatý repertoár. Hrajú ľudovky, moderné piesne, maďarské, ale najkrajšie vyznejú ruské a ukrajinské skladby.

► Laureáti z Vyšnej Hutky

Ženská spevácka skupina Hutčanka pôsobí v obci od roku 2001 má 14 členiek. Na akordeóne ich doprevádza **Vierka Nagyová**. Učia sa nové piesne a zvyky, ktoré im poskytnú pamätníci z obce. Majú jasný cieľ: zozbierať čo najviac piesní, zvykov z dediny a blízkeho okolia a tie prezentovať na rôznych súťažiach. Pravidelne sa zúčastňujú na Dargovskej ruži, kde vlani získali titul „Laureát“ a postúpili na krajskú súťaž. V roku 2009 nahrali CD so svojimi piesňami.

► Odvážne ženy neboli vždy odvážne

Bez akýchkoľvek skúseností sa v roku 2000 prihlásili na známu súťaž ľudových piesní Dargovská ruža. Tam nabrali prvé skúsenosti, obnovili svoje kroje. V súčasnosti má spevácka skupina desať členiek. Ich repertoár pochádza prevažne z Abova, no rady si zaspievajú aj piesne z iných regiónov Slovenska.

► Domovinu založil básnik

Folklórny súbor Domovina bol v Čani založený v roku 1935 ako ženská, neskôr zmiešaná folklórna spevácka skupina. V rokoch 1935-1938 na Základnej ľudovej škole pôsobil učiteľ Pavol Horov, niekdajší slovenský básnik. Práve on patril medzi zakladateľov Domoviny. Po roku 1945 boli viaceré pokusy o obnovu spevokolu, ale až v roku 1983 sa s veľkou húževnatosťou a cieľavedomosťou opäť zrodil folklórny súbor Domovina, ktorý funguje dodnes. V súčasnos-

Klubovčanka na vystúpení v N. Myšli.

ti žije folklór v Čani najmä speváckymi skupinami. Vystupujú hlavne pri pamätných dňoch, na dňoch obce a pri oslavách v regióne. Sú to najmä spevácka skupina Domovina, ktorá sa pravidelne zúčastňuje diania v obci, v regióne a na mnohých okresných oslavách ako Dargovská ruža a rozhanovské slávnosti. Nedávno sa vytvorila aj skupina z členiek Klubu dôchodcov „Klubovčanka“, ktorá sa presadila svojimi peknými autentickými piesňami Abova. Súbor Klubovčanka je skupina starších desiatich žien, ktoré oživujú starobylé zvyky obce. Pravidelne zabezpečujú krojovanú zábavu spojenú s vystúpením pripomínajúcim staré zvyky, fašiangové skladanky, starobylé lúpanie kukurice, predsavadobné konanie rozmarija. Tesne po založení v roku 2012 mali na túto tému jedno hodinové pásmo v rádiu Regina. Počas akcií Európske hlavné mesto kultúry Košice vystúpili so scénkou Rozmarija a tancovali aj počas slovenského rekordu Košice 2013 v karičke. V Základnej škole v Čani učiteľky **J. Hájničková** a **A. Čekanová**, ako bývalé folkloristky v Domovine, prichýlili deti zo základnej školy a založili súbor Pantlička. Riekankami, ľudovými hrami, vyčítankami, piesňami sa snažia u detí rozvíjať vzťah k ľudovým tradíciám našich predkov. Pantlička spestruje programy Vianočná akadémia, Deň matiek, otvorenie zimného štadióna, posedenie s dôchodcami. Detský súbor má aj veľkú podporu v **M. Bugirovi**, ktorý ich doprevádza hrou na harmonike.

(pokračovanie na strane 4.)

(pokračovanie zo strany 3.)

► Vo Valalikoch folklór dýcha z plných pľúc

V tejto obci pôsobí ženská spevácka skupina Paradne ňevesti a folklórna skupina Kadlubek. Ženy zbierajú pôvodné staré piesne a ich melódie, ktoré prezentujú na rôznych podujatiach a súťažiach v okolí Košíc, v družobnej obci v Košťanoch nad Turcom, ale aj za hranicami Slovenska. Kadlubek sa okrem zbierania starých piesní venuje aj autentickým tancom a zvykom i zbieraniu a opravovaniu starých krojov a predmetov dennej potreby od krosien, cez praslice až po nábytok. Každoročne sa obe skupiny podieľajú na príprave Valalickej krojovanej parády, Cassovia folkfest, dní obce.

Na tohtoročnej Krojovanej paráde scénka Sporajaňe kapusti.

FS Kadlubek na vystúpení v Lastovciach.

► Pieseň je vzácny dar pre toho, kto ju má rád

Pieseň dostali do vienka aj súrodenci **Dávid a Monika Némethovci** zo Skároša. Zvlášť ľudová pieseň je ich srdciom milá. Monika sa zúčastňuje na viacerých podujatiach, či už školských alebo obecných, kde zúročuje svoju lásku k ľudovej piesni, naberá skúsenosti, ale hlavne teší tých, pre ktorých spieva. Dávid svoju lásku k ľudovej piesni vyjadril aj vystúpením na Dargovskej ruži vo Svinici a ďalšou jeho srdcovkou je kresťanská pieseň.

ocú Skároš

Piesne sú ich životom - súrodenci Némethovci.

► Mužský spevácky zbor oslávil 30 rokov

Mužská spevácka skupina Bakšaňe oslávila v tomto roku 30 rokov od svojho založenia. Zakladateľom bol **František Jesenský**. Reprezentuje obec na rôznych okresných a krajských súťažiach. Skupina nahrala aj vlastnú audiokazetu.

Bakšaňe: Na vystúpeniach ich hlasy rezonujú.

► V Skároši aj šantia

Detský folklórny súbor Virganeč (od slova virgac - skákať, šantiť) vznikol v októbri v roku 1998. Zakladateľkou súboru bola **Xénia Tomková** a cieľom založenia bolo zapojiť 5-8 ročné deti do mimoškolskej záujmovej činnosti, pri ktorej by si okrem pohybovej a tanečnej stránky obohatili repertoár tradičných ľudových piesní.

Magnetofón bol prvým sprievodcom, po dvoch rokoch sa k nim pridali harmonikár **Luboslav Krišš**, ktorý ich hrou doprevádza dodnes. Prvé kroje pre deti upravili zo starých krojov žien, ďalšie šili a financovali rodičia. Plusom bola finančná podpora nadácie Ekopolis, vďaka ktorej dali ušit originálne abovské kroje pre všetky dievčatá. Záujem detí o Virganeč vzrástol po účasti na okresnej súťaži Detských folklórnych súborov v Košiciach, kde zvíťazili a postúpili na krajskú súťaž. Za najväčšie úspechy považujú slovenské súťaže, ale aj vystúpenia na medzinárodných stretnutiach v maďarskom Füzéri. V súbore nacvičili - Venčekový, Vareškovy, Šatkovy a Cigánsky tanec, ale aj nezabudnuteľné detské hry s názvom „Na pani tetu“ a „Na šlepu babu“.

Keďže dievčatá už vyrástli z detských šiat, z pôvodného detského súboru zostala dievčenská spevácka skupina. A práve toto „pevné jadro“ dievčat sa zúčastňuje na vyšších folklórnych súťažiach. V roku 2011 vyhrali Dargovskú ružu a získali zájazd do Štrasburgu. Z tohto úspechu sa tešili aj muži, ktorí sa medzi časom pridali k nám a vytvorili mužskú spevácku skupinu s názvom Karoske befare. Prvou nádhernou spoločnou akciou bola Skárošská ľudová svadba.

Len radosť zo spevu na každom vystúpení je veľkou odmenou a motiváciou pre ľudí v týchto dvoch kolektívoch.

► Ocenenie od starostu i z Národného osvetového centra

„Net krajšeho valala jak naš Karoš pod horami“ - to sú úvodné slová piesne, ktorou ženská spevácka skupina Skárošanka ospevuje svoju rodnú obec a jej poslaním je udržať ľudové tradície a šíriť krásne ľudové piesne už takmer 40 rokov. Dnes má dvanásť členov. Každoročne sa zúčastňovali speváckej súťaže Dargovská ruža, viackrát postúpili do krajskej súťaže. Bez ich vystúpenia sa nezaobíšli žiadne oslavy životných jubileí - ako strieborné a zlaté svadby, rozlúčky s brancami a iné akcie usporadúvané v obci, pričom to boli aj piesne v ruštine či ukrajinčine. Mimo obce to boli okrem iných aj vystúpenia na stretnutí troch generácií v Turnianskom Podhradí a v Haniske na stretnutí s účastníkmi svetového kongresu žien. Na folklórnych slávnostiach v Rozhanovciach sa skupina predstavila pásmom Lúpanie kukurice.

K oživeniu speváckej skupiny došlo v roku 2001 - kolektív sa „omladil“ o speváčky, ktoré v 80. rokoch tvorili dievčenskú spevácku skupinu. Vedúcou skupiny je **Anna Ruščáková**. Opäť spievajú na Dargovskej ruži i na súťaži Špivanečky mojo. Na akordeóne ich doprevádza **Luboslav Krišš**.

V rámci obce účinkuje pri rôznych podujatiach ako sú: Deň zdravia, Deň matiek, posedenie s dôchodcami, regionálne slávnosti, poľovnícky deň.

Ocenil ich starosta obce a pri 35-ke Skárošanky aj generálny riaditeľ Národného osvetového centra v Bratislave.

Vystupovali ako jediná skupina zo Slovenska v maďarskej obci Hollóháza, kde sa konali Dni keramičky a premiérovo sa predstavili aj v maďarčine, čo bola nová skúsenosť.

Splnili si sen: Nahrali CD s 30 ľudovými piesňami.

Prehliadka folklórnych súborov a sólistov v Haniske

Od roku 2012 sa v Haniske každoročne uskutočňuje nesúťažná prehliadka folklórnych zborov a sólistov. Akcia sa koná v prírodnom amfiteátri a je súčasťou osláv Dní obce v posledný augustový týždeň. „Každoročne je záujem o účasť obrovský a žiaľ, v tomto roku sme museli niektoré súbory aj odmietnuť,“ vysvetľuje starosta Hanisky **Miloš Bar-**

cal. Obyčajne sa zapája dvanásť až pätnásť súborov alebo jednotlivcov na čele s domácou Hanišťankou. Jedinečnými hosťami tohto ročníka, pri ktorých vystúpení behal mráz po chrbte, bol Ukrajinský národný zbor Karpaty, ktorý vystúpil aj v kostole počas svätej omše.

ocú Haniska

Valalická krojovaná paráda má už 8 rokov

História Valalickej krojovanej parády sa začala písať v roku 2006. Hlavnou myšlienkou bola pocta abovskému kroju a ženám, ktoré tento tradičný odev našich starých mám nosia do dnešných dní. Autorom nápadu, tvorcom scenárov a účinkujúcim bol **Ing. Milan Tóth**, dlhoročný starosta našej obce. Najznámejší a najvydarenejší bol 3. ročník, ktorý sa venoval rekonštrukcii tradičnej valalickej svadby. Dokonca z neho natočili aj DVD. Zaujímavosťou priebehu svadby bolo, že všetci prítomní sa stali súčasťou svadobného veselí. Na svadbe aktívne účinkovalo až 80 občanov našej obce. Retrospektívne si pripomenuli celý priebeh svadby od tzv. „Rozmariji“ až po „Pridany“.

K Valalickej krojovanej paráde nerozlučne patrí ženská spevácka skupina Parádne nevesty, ktorá účinkovala na každom ročníku. **Mgr. Pavol Kacvinský**, vedúci domácej folklórnej skupiny Kadlubek, prevzal štafetu v tvorbe scenárov a účinkovaní v posledných ročníkoch. Tohtoročná téma niesla názov „Džeň kapusti“. Diváci sa mohli dozvedieť, ako vyzeralo spracovanie kapusty od zberu až po konzumáciu. Spoluorganizátorom je Kultúrne centrum Abova v Bidovciach na čele s pani riaditeľkou **Mgr. Renátou Kocišovou, PhD.**

Valalická krojovaná paráda sa snaží zachovávať tradície aj pre ďalšie generácie.

Martina Matiová, foto: Dušan Kmec

Tradičná valalická svadba. Účinkovalo až 80 občanov z obce.

Pod prísahou na varechu

Tradične uprostred júla stoja na ihrisku vo Vyšnej Myšli šiatre. Pod nimi sa pred slniečkom schovávajú skupiny z Čane, Geče, Hanisky, Vyšnej Hutky a domáce skupiny zo Zväzu zdravotne postihnutých aj miestni poľovníci. Všetci pod prísahou na varechu sľúbili, že budú variť s „počlivosťou“ a láskou. Začína sa Varené - špivane.

Spod šiatrov rozvoniavali pirohy, gombóvce, šišky, šúľance, plnená kapusta, poľovnícky guláš a bryndzové halušky so slaninkou. Odvážne ženy podávali kapustové holúbky. Po varení a ochutnávkve jedál, ale tiež medzi varením si spoločne zaspievali naše krásne ľudové piesne, pre lepšiu náladu a do tanca im hrala hudobná skupina WOX. Aby pohybu nebolo málo, hrá sa aj futbalový zápas.

„Toto naše už viacročné podujatie nám prináša krásne chvíle. Práve takého akcie zblížujú ľudí v regióne, utužujú priateľstvá a vzdávajú hold našim predkom, ktorí nám zachovali tradície folklóru,“ hovorí starostka V. Myšle **Paulína Gulášová**.

ocú V. Myšľa

Kruh priateľstva aj nádherné farebné kroje oživujú atraktívne podujatie Varené špivane.

Krása krojov mikroregiónu Hornád

Máme sa čím pýšiť a máme byť na čo právom hrdí. V súčasnosti je región Abov pravdepodobne najbohatším územím, kde sa ešte každodenne nosí kroj. Aj keď čím ďalej, tým menej je žien, ktoré ešte nosia krojový odev. Napríklad v chýrnej Myslave, ktorá je ako by ukážková abovská dedina, žije iba 7 žien, ktoré nosia denne kroj. Oproti tomu vo Valalikoch je to viac než 60. Súčasný kroj tak ako aj ostatné odievanie sa prispôbovalo každodennému životu a samozrejme aj móde. Kým začiatkom 20. storočia sa nosili dlhšie sukne a čím viac sukni, tým lepšie, tak časom sa dĺžka sukne skracovala a aj ich počet znížil. Ved' už len preto, že ženy v krojoch začali jazdiť na bicykli. A ani do natrieskaného autobusu by sa s desiatimi sukňami pohodlne nezmestili. Spodný odev z domáceho plátna „pendel“ a na ňom zdobený „lajbik“ (vestička) a hodvábné sukne, na ktorých nosili polkruhové zástery „šurce“ sa postupne vymenili za iné parády. Krásne obdobie bolo po druhej svetovej vojne, keď sa zástery nielen vyšívali ale aj ručne maľovali pestrými farbami rozličných kvetinových vzorov. S odstupom času začali ženy kupovať súčasné textílie z metráží a dnes sú zástery silónové, aj keď stále veľmi bohato zdobené. Klenotom súčasného odevu sú čepce - „konte“, na ktorých nosia ručne vyšívané „hustečky“ - šatky. V minulosti boli vyšívané aj vreckovky, ktoré tvorili ozdobu do ruky či za pás. Na krku sa zase v minulosti nosili „pacerki“ aj o štyroch radoch a dievčatá vo vlasoch zase zapletené stuhy. Muži sa až tak neparádili a obliekali sa podľa mestskej módy, čiže nosili nohavice jazdeckého typu - „priče, rajtky“ a na košeliach saká, aj keď začiatkom storočia nosili zdobené ešte vesty - „lajbiki“ a nohavice so zdobenými vzormi. Dnes sa však už len výnimočne nájde dedko, ktorého jedinou krojovou súčasťou je „kalap s perkom.“ Vďaka mnohým milovníkom folklóru sa naše krojové bohatstvo zachováva ďalej a odovzdáva i pre ďalšie generácie.

Mgr. Pavol Kacvinský

Relikvia Zdenky Schelingovej v kaplnke školy

Významný deň prežili žiaci a pedagógovia začiatkom novembra v Cirkevnej základnej škole v Ždani. Milosrdné sestry Svätého kríža z Trnavy odovzdali relikviu blahoslavenej sestry Zdenky Schelingovej do kaplnky školy.

Deň začali slávnostnou svätou omšou, ktorú celebraval Mons. Stanislav Stolárík, titulárny biskup, za pomoci kňaza, rodáka z obce

Mons. Bartolomeja Juhása SDB, väzenského vikára a kaplána Jozefa Eliaša z miestnej farnosti. Na svätej omši spieval aj spevokol zo Ždane. Program pokračoval prezentáciou milosrdných sestier Svätého kríža a divadelným predstavením „Za mrakmi je moje milované slnko“, ktoré si pripravili žiaci Cirkevnej základnej školy sv. Košických mučeníkov v Ždani.

Janka Železníková, riaditeľka školy/red

Biskup Stolárík so žiakmi základnej školy.

Máme troch poslancov v kraji!

Vo voľbách za poslancov do Košického samosprávneho kraja uspeli naši starostovia z troch obcí. Aj keď volebná účasť bola nízka, starostovia získali viac alebo takmer dvetisíc hlasov od vás. A tak **Michal Rečka** (SMER-SD) starosta Čane, **Ján Kokarda** (nezávislý) a **Štefan Petrik** (KDH, SDKÚ-DS, MOST-HÍD) starosta Valalík budú počas najbližších štyroch rokov v krajskom parlamente hájiť záujmy aj mikroregiónu Hornád. Medzi ich priority patria vybudovanie kruhovej križovatky - Čaňa-Haniska, obnova ciest, výstavba domova dôchodcov v regióne, čerpanie eurófondov na rozvoj obcí, rozvoj cestovného ruchu.

Ján Kokarda získal 2006 hlasov.

Aj ostatným kandidátom, ktorí išli „s kožou na trh“, ďakujeme za záujem riešiť veci verejné. Žijú medzi nami, poznajú naše problémy a svojím zodpovedným prístupom k práci budú určite pre nás nápomocní.

K. Jantošovičová

Štefan Petrik získal 1982 hlasov.

Michal Rečka získal 2256 hlasov.

Aktívnym voličom vďaka!

Tipnite si, koľko jestvuje mikroregiónov v okrese Košice okolie! Jedennásť? Áno, tipujete správne. A jeden z nich, náš mikroregión Hornád, má troch svojich zástupcov v novom 57-člennom krajskom parlamente. Počtom zvolených zástupcov sa Hornád stal druhým najlepším. Hneď za regiónom, v ktorom obyvatelia hovoria po maďarsky. Vďaka teda, všetci aktívni voliči, ktorí ste prišli 9. novembra voliť svojich zástupcov do VÚC Košického samosprávneho kraja. Vďaka aj za hlasy pre nezvolených piatich kandidátov z radov obecných samospráv. Máte rukolapný dôkaz, že každé voľby sú príležitosťou, ktorou dokážete ovplyvniť vývoj. Aj more vzniká z kvapiek. A ak o štyri roky bude voličská účasť vyššia ako terajších 18%, môžeme mať svojich zástupcov ešte viac. A viac našich reprezentantov znamená aj väčšiu starostlivosť. O občanov našich šestnástich obcí.

Katarína E. Čániová, vedúca redaktorka

Spájanie sa má zmysel

V mesiacoch október a november sa uskutočnilo v našom regióne spoločné verejné obstarávanie na dodávateľa elektrickej energie pre viaceré obce. Zúčastnilo sa ho jedenásť obcí, pričom spoločný objem - hodnota zákazky - bola celkom 160 275 € za ročne odobranú elektrickú energiu.

Elektronická aukcia sa uskutočnila 21. 11. 2013 v obci Ždaňa a jej výsledkom bola nanovo vysúťažená cena energie pre každú zúčastnenú obec. Takto teraz napríklad v Ždani v najbližších dvoch rokoch ušetria v priemere 30% z ceny odobratej energie, čo predstavuje sumu približne 4 152 €.

Zúčastnené obce už hneď teraz pripravujú aj spoločné verejné obstarávanie na dodávku plynu či ďalších tovarov a služieb. Takto chcú aj obce nášho regiónu prispieť k šetreniu a konsolidácii výdavkov verejnej správy.

Ing. Ján Kokarda, predseda Rady Regionálneho združenia obcí Hornád

Ďakujeme, babi, dedo!

Zo zdrojov obcí spracovala K. Jantošovičová

Máme ich všetci. Sú to rodičia našich rodičov, milujúce babky a múdri dedovia. Učia nás, ako sa prebíjať životom, milujú vnúčence, rozdávajú lásku a dobré rady. Je preto prirodzené, že si ich aj v našich obciach každoročne ctíme za to, ako nám pomáhajú, ako nás životom usmerňujú. Vážme si ich, kým ich máme.

„K úcte ku seniorom treba viesť deti od malička. Aby ich pozdravili, poďakovali im, všimli si ich prácu a obetavosť. Tí starší to cítia, vidia, za našu pozornosť sú tiež vďační. Ako starostka sa veľmi teším dobrej spolupráci s našimi dôchodcami. Sú nám nápomocní vždy, pomáhajú pri odpisovaní vody, pravidelne sa zúčastňujú obecných brigád, roznášajú rôzne letáky. Pán **Vincent Hudák** bez nároku na odmenu sa stará o obecné ihrisko, pravidelne ho kosí. Naša dobrá spolupráca sa odvíja od dobrej komunikácie s predsedom Klubu dôchodcov **Zoltánom Domarackým**. Tento rok sme si s nimi na stretnutí zaspievali, ale aj zatancovali a úprimne poďakovali,“ vyznáva sa starostka Gyňova **Denisa Vargová**.

Neboja sa ani výšok, keď stromy treba orezať.

Aj vo Vyšnej Hutke sa stretli so staršími občanmi obce, ktorým pripravili vystúpenie najmenší a pripomenuli im mladosť v podobe folklóru.

Žabky pre starších

Vystúpenie detí z materskej školy potešilo starších z Nižnej Myšle. Dievčatá z Dúhovej stonožky zase predviedli svoju ohybnosť v modernom tanci. Hostami programu boli Odvážne ženy a rozprávač Jožko Jožka. Záver programu patril Nižnomyšľanke, ktorá oslávila 40. výročie účinkovania. Ich vystúpenie zabávalo tri generácie prítomných.

Najmenší pre najstarších: vyčarili úsmev i slzičky.

Príjemná nedeľa v Geči

Nielen jeden deň v roku, ale stále si seniorov vážia aj v Geči. Na tohtoročnom posedení pre nich v kultúrnom dome vystúpila ŽSS Gečanka, Karoske befare, Virgánek a **Mária Holubová** a **Peter Brutovský**.

Klub dôchodcov pripravil výstavku zo svojich záhrad.

Radi a veľa cestujú

„Náš klub Jednoty dôchodcov je veľmi aktívny. Organizujú pravidelné posedenia štyrikrát ročne, rôzne poznávacie zájazdy po Slovensku, „nákupné“ do Poľska, „kúpacie“ do Maďarska i každoročný trojdňový zájazd do Podhájskej. Sú aktívni aj v dedine - brigádujú, pomáhajú pri obecných i školských akciách,“ chváli seniorov **Miloš Barcal**, starosta Hanisky. Stretnutie dôchodcov spojené s vianočnou akadémiou chystajú v obci 15. decembra.

Romathan pre dôchodcov

V Nižnej Hutke ako prví v októbri organizovali posedenie a program pre dôchodcov.

Z Košíc prišlo Divadlo Romathan, ktorí svojimi rezkými piesňami, tancami a vynikajúcou cimbalovou muzikou na čele s primášom **Karelom Adamom** vyčarili skvelú atmosféru. Okrem nich zaspievala Čerešnička z Trsteného pri Hornáde, na harmonike ich doprevádzal **Cyrl Ruščák**.

Profesionáli zahráli i zahráli srdiečka dôchodcom.

Seniori seniorom

Členky Klubu seniorov vo Valalíoch pravidelne v októbri navštevujú najstarších občanov. Porozprávajú sa s nimi a potešia malým darčekom. Rozhodli sa však, že toho roku počas Pamiatky zosnulých navštívia aj obec Hejce v Maďarsku. V januári 2006 pri páde lietadla tam zahynulo 42 slovenských vojakov. Ich pamiatku si uctili položením kvetov k pamätníku.

Eva Výrostková /red

Pamiatku vojakov si uctili aj dôchodkyne z Valalík.

Zjednotení UNESCO-m

Základná škola v Haniske je jediná v našom mikroregióne, ktorá je od vlaňajška zapojená do medzinárodného projektu Comenius. Okrem Slovenska na projekte participuje aj Veľká Británia, Poľsko, Turecko, Rakúsko. Žiaci z Hanisky už navštívili partnerské školy v Anglicku a Poľsku a v októbri hostili kamarátov a učiteľov z Rakúska, Poľska a Anglicka. „Sme radi, že projekt intenzívne beží. Deti sa zdokonaľujú v angličtine, ktorá je vo svete dominantná. Hravou formou cez projekty, športové olympiády a výlety po pamiatkách zapísaných v zozname UNESCO, sa zoznamujú s krajinami, kultúrou a ľuďmi. Všetky získané poznatky transformujeme aj do predmetov - prírodoveda, angličtina, slovenčina, biológia, chémia,“ hodnotí prínos projektu riaditeľka školy **Helena Borufková**. „Spoznávame vždy inú krajinu, zdokonaľujeme sa v nemčine. Navštívené mestá rozoberáme na hodinách hudby, dramatického umenia, v rámci jazyka. Nie je to projekt iba pre žiakov, ktorí sa zúčastňujú výmenných pobytov, ale pre celú školu,“ dopĺňa ju hlavný koordinátor projektu z Anglicka **Matthew Whittaker**. Žiaci spoločne navštívili Jasovskú jaskyňu, Spišský hrad, Levoču a Bardejov. Základnú školu v Haniske navštevujú žiaci z obce, zo Sokolian, Bočiar, Belže i z mesta Košice.

Katarína Jantošovičová

Riaditeľka školy s domácimi, aj s hosťami.

Hosťi vítali kultúrnym programom na škole.

V Nižnej Myšli investovali

Z prostriedkov Nadácie Slovenského plynárenského priemyslu vo výške 12 000 € realizovali v obci výstavbu náučného chodníka a zrekonštruovali kultúrny dom (KD). Pôvodné sociálne zariadenia v KD boli postavené ešte v 70. rokoch, takže prínos je evidentný. „Zmenilo sa pôdorysné riešenie, boli vybudované priečky, opravený rozvod vody, elektriny, osvetlenie, obklady stien, dlažba a samotná sanita. Výsledkom sú sociálne zariadenia s vyšším komfortom, ktoré zodpovedajú požiadavkám hygienických noriem,“ vymenúva starosta obce **Ludovít Grega**.

Na strategických miestach v dedine osadili aj sedem orientačných tabúl, ktoré vedú turistov a návštevníkov obcou pomocou znázornenej mapky a zároveň popisujú jednotlivé objekty. Návštevníci sa dostanú od obecného úradu ku miestnemu barokovému kostolu, kláštora v ktorom je Myšľanské obecné múzeum, k unikátnej studni na Veľkej Nemeckej ulici, archeologickému nálezisku Várhegy a nakoniec ku Koscelku, kde sú zrekonštruované základy kostolíka z 13. storočia. „Tento projekt prebudil obyvateľov obce. Dôsledkom boli ďalšie bezplatne vykonané práce v lokalite archeologického náleziska, kde sa pripravuje vybudovanie replík vtedajšieho osídlenia zatiaľ svojpomocne. Je to zárodok budúceho skanzenu, ktorý by dokumentoval spôsob života v dobe bronzovej,“ uzatvára starosta Grega.

ocú N. Myšľa

Šantili v pene

Bohaté kultúrno-sportové popoludnie si v jednu slnečnú nedeľu užili občania Košickej Polianky. Hasiči predviedli ukážky svojej práce najviac potešili naše ratolesti. Tie sa mohli vyšantiť vo vytvorenej pene. To však nebola jediná atrakcia vydaného dňa. Pre deti boli nachystané zábavné atrakcie: nafukovacie hrady, maľovanie na tvár, hry, futbalový zápas i diskotéka.

V areáli ZŠ vystúpili skupina Hutčanka, orientálne tanečnice Soraya a fakír Al-Rashid. „Znakom vydaného podujatia bol detský smiech, ale aj iskričky v očiach všetkých prítomných. Nielen pestrý kultúrny program, ale najmä dobrá nálada a priateľské stretnutia prispeli k nezabudnuteľnému zážitku“ - hovorí organizátorka Mgr. **Marta Petrílová**. Za zmienku stojí aj to, že akcia bola uskutočnená vďaka sponzorom, bez finančnej podpory obce. Ďakujeme!

(mp)

Pena pripomínajúca sneh deti rozveselila aj uprostred leta.

Turisti pietne

Výstup turistov Košíc a okolia na Prednú Holicu v druhú novembrovú sobotu mal hviezdový charakter. K chate Lajoška došli z Jahodnej, Vyšného Klátova i z Poproča a zúčastnili sa ho aj turisti z nášho mikroregiónu. Na v poradí už 15. ročníku Pietnej spomienky pri tamojšej kaplnke zapálili sviečky a spomínali na tých spomedzi seba, ktorí už na nás hľadajú z turistického neba. V pietnom tichu zaznelo medzi inými aj meno turistu a vzácného srdečného človeka **Stanislava Janotku** z Čane. Náhle opustil svojich najbližších a turistický klub Medvede počas tohtoročnej jesene vo veku 74 rokov.

Karol Dzugas

Pri kaplnke na Prednej Holici spomínali na priateľov - turistov.

Spoločný silvester, obecná kapustnica

Čas vianočný, čas pohody. Po najkrajších sviatkoch roka prichádza aj obdobie zábavy. Niektoré obce usporadúvajú silvestrovské bály, v iných si radi zídu na spoločnú sánkovačku. Pozývame vás na niekoľko podujatí z nášho mikroregiónu.

Kapustnica pre všetkých

Najtradičnejšie vianočné jedlo - kapustnicu - bude pre všetkých obyvateľov Sokolian variť starosta s manželkou. Podávať ju budú 21. decembra od 13.00 pred obecným úradom. Je to tradícia a obyvatelia obce sa môžu pred Vianocami pri chutnom jedle porozprávať i pospomínať na minulé Vianoce.

Zábava aj vo Vyšnej Hutke

Obec organizuje v kultúrnom dome povianočné posedenie 29. decembra a tiež silvestrovskú zábavu v posledný deň roka. Tá sa medzi obyvateľmi i hosťami z mesta i okolitých dedín teší veľkej obľube. Podľa starostky **A. Nosáľovej** doteraz prišli aj rodičia s deťmi, ktoré sa zabávať vydržali aj do skorých ranných hodín. Silvester bude už tretíkrát v kultúrnom dome.

Družstvo Hrabov v spolupráci s Obecným úradom Skároš, pozýva všetkých milovníkov prírody 6.1.2014 na 21. ročník akcie "PO SRNČEJ STOPE".

Zo zdrojov obcí pripravila K. Jantošovičová

Mládežnícky silvestrovský ples

Plesať sa bude aj v Kokšove - Bakši. Rok 2014 privítajú v kultúrnom dome na ples, ktorý si po prvýkrát organizuje mládež sama.

Obec organizuje v polovici decembra tradičné posedenie pri vianočnom stromčeku pre starších a osamelých občanov v našej obci. Pripravený je pre nich kultúrny program, občerstvenie a malý darček.

Plesy sú príležitosťou byť za dámu či džentlmena.

Tombola podľa čísla domu

Už 15. decembra si v Haniske v kultúrnom dome zaspievajú s Hanišťankou. Bude to v rámci programu Vianočnej akadémie a posedenia s jubilantmi za rok 2013. Program pre nich pripravujú aj tí najmenší z materskej a základnej školy. Predčasný Silvester najmä pre deti štaruje 28. 12. od 16.00 hodiny tiež v kultúrnom dome. Pri ohňostroji a na diskotéke sa bude pripíjať aj detským šampanským. Tí starší môžu príchod roka osláviť na Silvestra 31. 12. od 22.00 hodiny. Podávať sa bude aj starostovský punč, chýbať nebude ani obľúbená tombola podľa čísel domov. Ak nestihnete obecný Silvester, nedajte si ujsť Novoročný ples 25. januára, kde vás pobaví aj skupina Family.

Ak nasneží, Hanišťania sú aj na snehu jednotní. Už od roku 2007 spoločne lyžujú či sánkujú buď v Ždiari, alebo na Drienici. Vynechať obecnú guľovačku nechcú ani tento rok. V závislosti od sily pani zimy sa budú môcť vyšaŕtiť aj na prírodnom klzisku, ktoré pripravia na multifunkčnom ihrisku pri ZŠ.

Vianočná večera z mojich mladých čias

Už iba pár dní a rodiny sa opäť stretnú pri spoločnom sviatočnom stole. Bude iste bohatý, nielen jedlom, ale aj spomienkami či radosťou z prítomnosti všetkých blízkych. Pani **Margita Hanušovská** z Gyňova si zaspomínala, aká bola večera na Vianoce, keď bola ona mladá. „Vianočný stromček bol zavesený na strope na trámoch. Neboli na ňom žiadne čokoládové figúrky, len kockový, alebo zemiakový cukor zabalený v pozlátku.“ Na to sa ako dieťa veľmi tešila. „Na stole nechýbal med a oplátky, bobaľky s makom a kapustnica bez mäsa. Ovocie - jabĺčka, orechy, žiaden banán či pomaranč.“ Babička aj napriek svojmu veku 87 rokov neustále pomáha pri príprave štedrej večere a dbá, aby sa tradície zachovali.

Babka Margita dozerá na vianočné tradície aj dnes.

ocú Gyňov

Otec, mama, podme cvičiť

Základná škola v Čani v spolupráci s obcou zorganizovali už 14. ročník zábavno - športového popoludnia „Otec, mama, podme cvičiť“. V telocvični sa stretlo 80 detí prvého až štvrtého ročníka so svojimi rodičmi a zmerali si sily v disciplínach, ako sú hod na terč s loptou, skok do diaľky, strelba na bránku, štafeta, slalom s tenisovou raketou. Každý súťažiaci si odniesol sladkú odmenu a dobrý pocit zo športového zápolenia. Nelenila ani materská škola, kde sa stretli starí rodičia so svojimi vnúčatami a súťažili tiež v hode na kolký, v hode na cieľ, cvičili.

ocú Čaňa

Slalom s loptičkou bol atraktívnou disciplínou.

„Hurá, ide sa na trampolínu!“

Vďaka sponzorovi deťom nechýba pohyb.

Za pekného počasia na dvore Základnej školy v Skároši sa ozývajú takéto nadšené zvolania.

Deťom nehrozí pasívne vyseďovanie pred počítačom, pretože od polovice septembra dostali žiaci od sponzora trampolínu. A keďže tohoročná jeseň nešetila príjemným počasím, hneď po poslednej hodine sa disciplinované radia do zástupu a skúšajú rôzne akrobatické čísla. S trampolínou je v škole fajn odkazujú žiaci zo Skároša.

ocú Skároš

Umelci pre deti

Úžasný charitatívny koncert „Integrácia“ 2013 zažili deťmi zo základnej školy v Skároši. Boli hosťami unesení vystúpením IMT SMILE, Ewy Farnej, Sisy Sklovskéj, Heleniných očí. Dokonca si aj zaspievali, zatancovali, zadupali... a zapojili sa aj do súťaže o najkrajší transparent. Na ňom bol zobrazený symbol integrácie, pochopenia, priateľstva a súdržnosti. Rodičia i kamaráti mali možnosť deťmi i koncert vidieť koncom novembra vo verejnoprávnej televízii.

ZŠ Skároš

Transparent vlastnoručne vyrábali deti počas 2 týždňov.

Posviacka kostola v Ždani

Po 11-mesačnej rekonštrukcii v septembri posvätili obnovený Boží chrám Reformovaného cirkevného zboru v Ždani. Akt posvätenia vykonal zástupca biskupa **Marián Hamari**. Slávnostnú atmosféru spestril aj spoločný spevokol zo Ždane, Čane a Skároša pod vedením duchovného, ktorý slúži v týchto cirkevných zboroch. Práce na kostole začali pred rokom výmenou strechy a veže kostola. Do kupoly veže pre ďalšie generácie vložili odkaz a umiestnili vežu na jej pôvodné miesto. V odkaze uviedli základné informácie o obci vrátane Spravodaja a tiež informácie o Reformovanej cirkvi spolu s mesačníkom Kalvínske hlasy a časopisom Remédia.

Od januára rekonštruovali interiér – vymenili elektroinštaláciu, kúrenie, vnútorné omietky, dlažby a kostol vymaľovali. Vyrobili oblúkovité okná a vchodové dvere, nové lavice a vonkajšok kostola dostal novú fasádu. Do vynoveného kostola sa už dnes dostaneme po upravenom schodisku. Celá rekonštrukcia stála 70 tisíc eur.

Irena Bittóová, kurátorka zboru/red

Na práce prispeli veriaci, spoluobčania zo Ždane a sponzori.

Salón GRÉTA - Kvetná 3 Geča

Kozmetika • Pedikúra

Manikúra - akrylové a gélové nechty

3D MIHALNICE

0903 297 308, 0903 297 309

www.greta.snadno.eu

Na obrovské bedľové „rodiny“ nadábil Karol Dzugas v Slánskych vrchoch pri obnove turistického značenia. Našli ste už také?

Diamantoví darcovia naplnili krvou 20-litrové bandasky

Červený kríž Košice - okolie odmeňoval v závere novembra darcov krvi. V Historickej radnici v Košiciach si diamantové, zlaté, strieborné a bronzové plakety prevzali aj darcovia z nášho mikroregiónu. Na slávnosti sa zúčastnil aj starosta Čane **Michal Rečka**. „Ani netušíme koľko šlachetných ľudí v našich obciach žije.

Som hrdý na nich a v mene všetkých obyvateľom im za bezplatné darovanie krvi ďakujem. Tí

diamantoví darovali 80-krát najvzácnejšiu tekutinu. To je toľko krvi, koľko sa zmestí do dvoch 20-litrových bandasiek,“ ilustruje starosta. Červený kríž v tomto roku slávi 150 rokov humanitárnej činnosti.

Diamantoví darcovia krvi, ktorí bezplatne darovali krv 80 krát, sú **Peter Cigaš** z Košickej Polianky a **Štefan Karajoš** z Čane.

Zlatú plaketu za darovanie krvi u žien 30-krát a u mužov 40-krát si prevzali: **Dušan Moravič** z Čane, **Lucia Sročenská** z Čane, **Štefan Poráč** z Geče, **Ján Antal** z Hanisky, **Jozef Podracký** z Kokšova - Bakše, **Erik Sliacky** z Košickej Polianky, **Július Azari** z Nižnej Hutky, **Jozef Mikula** zo Skároša, **Natália Angušová** z Trsteného p/Hornáde, **Peter Oravec** z Trsteného p/Hornáde, **Robert Palenčár** z Valalík, **Marek Habina** z Vyšnej Myšle, **Peter Herpák** z Vyšnej Myšle.

Medzi uvedenými darcami chýba ešte jeden, ktorý daroval bezplatne krv viac ako 80 krát a nedopatrením sa tento rok nedostal medzi diamantových darcov. Je ním **Karol Dzugas** z Košickej Polianky. Červený kríž sa mu touto cestou ospravedľňuje.

Štefan Karajoš z Čane daroval krv bezplatne už 80-krát!

Diamantový darca krvi Peter Čigaš z Košickej Polianky. Odovzdávania plaket v Historickej radnici sa nezúčastnil kvôli pracovnej zanepráženosti.

Zo starostovského zápisníka

Vianočné ďakujem

Tesne pred Vianocami sme pripravovali osadenie dreveného betlehemu pred kostolom. Tak ako to už býva, všetko sme robili na poslednú chvíľu. Štedrý deň ráno sa v chvate prenášali sochy, dokončovala strecha, zháňalo seno a zašli za stolárom pre rošty. Naložili sme ich na auto a pri lúčení som sa ho opýtal, čo som dlžný. „Nič,“ odpovedal, „veď sú Vianoce.“ Okolo obeda sme mali betlehem hotový. Najbližší mi vytkli, že aspoň cez sviatky by som mohol byť doma, ale pre mňa to boli jedny z najkrajších Vianoc. Ten stolár sa volá **Pavol Hegeduš**.

Š. P.

Jak čítať a písať po hutoracki - 5. časť

Prízvuk v abovskom nárečí

Prízvuk je výška a sila tónu slabík slov pri reči. Slabiky s prízvukom vyslovujeme zvukovo silnejšie a melodicky vyššie. V spisovnej slovenčine je prízvuk stále na prvej slabike jednotlivých slov. Ak je pred slovom slabičná predložka, slovný prízvuk prechádza na ňu.

Vo východoslovenských nárečiach toto neplatí. Od našich predkov sme zdedili ľudovú reč, pri ktorej je prízvuk na predposlednej slabike slova. Povedzme si to na príklade niekoľkých dvojíc slov. Ako prvé z nich uvedieme spisovné slovo a druhé z dvojice bude abovské nárečové slovo, pričom prízvuk v nich vyznačíme tučným písmom slabiky: **v**ra^veli - hutor^eľi, **p**eni^aze - peⁿězi, **š**ialen^sto - ša^lenota, **p**ru^těny - prut^kovi, **v**y^bíjany - vy^bijani, **n**e^zastavil sa - ňezastavil se, **V**alalⁱky - Vala^líki; niekoľko slov s predložkou: **do** kostola - do kosce^la, **pred** krčmou - pred kar^čmu, **pri** spievaní - pri špi^vaňu, **do** zbesneⁿia - do zbešⁿěňa atď.

Toto kladenie prízvuku na predposlednú slabiku nás východniarov veľmi prezrádza. Ide o situácie, keď hovoríme spisovne, teda používame spisovné slová, ale nedbáme na prízvuk a dávame ho aj v spisovných na predposlednú slabiku. Mnohokrát to počujeme pri rozhlasových a televíznych anketách, keď redaktorovi na mikrofón našinec povie: „Ta my chodíme na voľby pravidelne, to naša občianska povinnosť!“ Alebo hokejista pôvodom z Abova: „Mohol som vystreliť, ale rozhodol som sa pre prihravku, lebo Marcinko mal výhodnejšiu pozíciu.“ V takýchto prípadoch je to nesprávne a až smiešne. Ale pri rozprávani v našom dialekte je používanie prízvuku na predposlednej slabike v rýdych nárečových slovách prirodzené a ľubozvučné. Uznávaný folklorista a kronikár obce Čaňa **Imrich Jesenský** v jednej zo svojich kníh sa vyznáva k abovskému nárečiu takto:

„*Ľud Košickej kotliny po mnoho storočí hovorí svojou „hutoráckinou“, veľmi príbuzným, ale v mnohom i vzdialeným nárečím voči spisovnej slovenčine. Tú nám Pán Boh dal ako reč ľubozvučnú, mäkkú, priateľskú a dobrú ako veľký kus chleba, ako šťastný detský hlások.*“

Karol Dzugas

Ž i v i ó !

Najstarší obyvatelia mikroregiónu Hornád

Z každej obce uvádzame najstaršieho občana (občianku), ktorý oslavoval v mesiacoch október, november, december 2013. V budúcom čísle pokračujeme s januárovými, februárovými a marcovými oslávencami.

Belža	Irena Ráczová	86	*október 1927
Čaňa	Alžbeta Bittová	95	*december 1918
Geča	Mária Kocialeková	92	*október 1921
Gyňov	Anna Popovičová	90	*október 1923
Haniska	Štefan Sopko	93	*december 1920
Kokšov-Bakša	Alžbeta Hudáková	87	*november 1926
Košická Polianka	Ondrej Galdun	87	*december 1926
Nižná Hutka	Agnesa Mrázková	86	*október 1927
Nižná Myšľa	Štefan Palubjak	94	*december 1919
Skároš	Margita Bogašová	84	*november 1929
Sokolany	Mária Berešová	94	*december 1919
Trstené pri Hornáde	Katarína Bartková	93	*december 1920
Valalíky	Gizela Vargová	89	*december 1924
Vyšná Hutka	Helena Truhanová	90	*december 1923
Vyšná Myšľa	Tomáš Pástor	92	*december 1921
Zdaňa	Alžbeta Blašková	94	*október 1919

Oslávencom v mene redakčnej rady a redakcie prajeme veľa zdravia a šťastia.

Budúci olympionici?

Najlepší bežci ôsmich základných škôl nášho regiónu a okresu sa stretli v areáli Základnej školy Čaňa na jesennom behu „Hľadáme nových olympionikov“. Dievčatá bežali 600-metrovú trať. Víťaznú trofej si odniesla **Martina Eštoková** zo ZŠ Čaňa. Chlapci bežali tisíciku a na prvom mieste skončil **Daniel Čorňák** z Valalík. Čaká ich ešte jarňá časť a najlepší z bežcov postupujú na kraj, odkiaľ sa môžu prebojovať na celoslovenské kolo v rámci atletického mítingu v Dubnici nad Váhom. Ďalším skvelým ohnivkom v atletických súťažiach je **Radka Škovranová** zo ZŠ Čaňa, ktorá sa prebojovala v cezpoľnom behu až na celoslovenskú súťaž, kde v Liptovskom Mikuláši vyhrala v tvrdej konkurencii základných a základných škôl so športovým zameraním druhé miesto.

ocú Čaňa

Radka Škovranová s číslom 114 na štarte cezpoľného behu.

Volejbalom si pripomenuli Deň boja za slobodu a demokraciu

V polovici novembra sa konal v Základnej škole v Čani tretí ročník volejbalového turnaja FALIS CUP, ktorý zorganizovali obec Čaňa v spolupráci s tamojšou základnou školou. Strelilo sa na ňom 8 družstiev celého kraja. Základnú skupinu „A“ vyhralo družstvo z Prešova „Draci“, zo skupiny „B“ postúpilo družstvo „Mlátičky“ z Humenného. Víťazom celého turnaja sa stalo družstvo „Draci“, ktoré predviedlo vynikajúci volejbal.

ocú Čaňa

Počas sviatkov halové turnaje

V Haniske ani počas zimných prázdnin a januára nebudú oddychovať. V telocvični základnej školy sa uskutočnia halové turnaje. Futbalový 28. decembra, stolný tenis sa bude hrať 4. januára, volejbalový 18. januára a na prvého februára plánujú nohejbalový turnaj.

ocú Haniska

Cena obce putovala mimo regiónu

Aj túto jeseň ožil jazdecký areál v Košickej Polianke. Parkúrové skákanie pritiahlo pozornosť asi 200 nadšencov, ktorí v pretekoch mohli sledovať 37 koní. Víťazi v jednotlivých kategóriách obtiažnosti: skok ZM - **Veronika Štefanová** z Veľkého Šariša, skok v „Z“ vyhrala **Lucia Kosková** z Lučenca, v „ZL“ bola najlepšia **Michaela Šatarová** z Detvy, kategóriu „L“ i Mini - maxi vyhrala **Yanina Haranina** z Detvy. Atmosféru podujatia pod záštitou starostu Košickej Polianky **F. Smrča** vytvárala country skupina z Košíc. Bohaté občerstvenie vrátane gulášu a grilovaných špecialít zabezpečili miestni poľovníci.

ocú K. Polianka

Niekoľko športových naj

- ▶ Najprirodzenejšou telesnou aktivitou je pešia turistika. Radí sa k finančne najmenej náročným pohybovým aktivitám. V súčasnosti sa však trochu „predražila“, lebo v trende sú trekingové paličky.
- ▶ Najvšestrannejšou pre telesný rozvoj je „kráľovná športov“ ľahká atletika. Je športovým odvetvím pozostávajúcím zo 47 športových disciplín, v ktorých sa súťaží o titul majstra sveta (behy, chôdza, skoky, vrhy, hody).
- ▶ Športom, ktorý je najmenej náročný na „oblečenie“ športovcov, je určite plávanie - muži i ženy si pri ňom vystačia s jednoduchými plavkami a plaveckou čiapkou.
- ▶ Najtvrdšími individuálnymi športmi sú box a kickbox.
- ▶ Najtvrdším kolektívnym športom je ľadový hokej, ktorý je zároveň najrýchlejšou kolektívnou hrou.
- ▶ Najdisciplinovanejších divákov má „biely šport“ tenis. Pri podaniach a počas hry musí byť v hľadisku ticho, pri ktorom možno počuť prelet muchy; opakom je hokej a loptové hry, pri ktorých sa očakáva najväčšia intenzita zvukov povzbudzujúcich fanúšikov. „Vďaka“ bubnom, trúbkam a vuvuzelám vytvárajú publiká najväčší hluk na štadiónoch MS vo futbale.
- ▶ Fyzicky najmenej a duševne asi najviac náročným športom je šach. Ten je zároveň najviac diskutovaným športovým odvetvím v tom zmysle, či ho vôbec možno považovať za šport.

pripravil Karol Dzugas

Aj vlani mal volejbalový turnaj silné zastúpenie.

Vydáva: Regionálne združenie obcí Hornád so sídlom Osloboditeľov 22, Čaňa, IČO: 319 65 041, **redakcia:** Communication House, s.r.o., **adresa:** Štefánikova 6, 040 01 Košice, **tel/fax:** 055/623 00 70, 0905 812 883, **e-mail:** office@communicationhouse.sk, **vedúca redaktorka:** PaedDr. Katarína Eva Čániová, **redaktorka:** Katarína Jantošovičová, 0911 192 830, **redakčná rada:** predseda: Mgr. Karol Dzugas, Ing. Miloš Barcal, Róbert Janotka, Paulína Gulášová, Ing. Štefan Petrík, Mgr. Denisa Vargová, **e-mail:** regionhornad@gmail.com, www.regionhornad.sk, **tel:** 055/698 00 21, vychádza ako štvrťročník pod registračným číslom EV 3592/09, ISSN 1339 - 2549, **sadzba:** Jozef Veselý - FOGRA studio Košice, **tlač:** PROGRUP, s.r.o., Tr. KVP 1, 040 23 Košice, tel: 055/645 12 53. Redakcia nezodpovedá za obsah doručenej inzercie.